

در جبهه قرآن

ابوالقاسم لطیف زاده

سوره البقره

در بهار قرآن

- مرکز پخش: قم - خیابان صفائیه، کوچه ممتاز، کوی فتحی، شماره ۱۷ و ۱۹
- تلفن: ۴ - ۷۷۴۵۰۷۳ فاکس: ۷۷۴۵۰۷۵ همراه: ۹۱۲۵۵۳۳۴۱۱
- صندوق پستی: ۱۱۳۳ - ۳۷۱۵۳

انتظار در بهار قرآن

- مؤلف: ابوالقاسم لطیف زاده
- ناشر: سبط النبی ﷺ
- چاپ: اول ۱۳۸۷
- قیمت: ۶۰۰ تومان
- تیراژ: ۳۰۰۰ نسخه
- شابک: ۸ - ۲۳ - ۵۲۴۰ - ۶۰۰ - ۹۷۸

فہرست مطالب

- طلیعہ ۵
- «اللہم ادخل علی اہل القبور السّرور» ۹
- «اللہم اغن کل فقیر» ۱۲
- «اللہم اشبع کل جائع» ۱۵
- «اللہم اکس کل عریان» ۱۸
- «اللہم اقض دین کل مدین» ۲۰
- «اللہم فرج عن کل مکروب» ۲۱
- «اللہم ردّ کل غریب» ۲۴
- «اللہم فکّ کلّ اسیر» ۲۶
- «اللہم اصلح کلّ فاسد من امور المسلمین» ۲۹
- «اللہم اشف کلّ مریض» ۳۴
- «اللہم سدّ فقرنا بغناک» ۳۷

«اللهم غير سوء حالنا بحسن حالك»..... ۴۱

«اللهم اقض عنا الدين»..... ۴۴

«واغننا من الفقر»..... ۴۹

«انك على كل شيء قدير»..... ۵۳

طلیعه

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزُّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ

الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ

«در زبور بعد از ذکر (تورات) نوشتیم بندگان

شایسته‌ام وارث (حاکم) زمین خواهند شد.»^۱

مهدویت رمز حیات و هویت ماست و پیوند آن با هستی و همه‌ی زمان‌ها و مکان‌ها مسئله‌ای غیرقابل انکار و تردید است. همه‌ی انبیاء و اولیاء در طول تاریخ منتظر و مشتاق دولت جهانی امام عصر علیه السلام بوده‌اند.

یکی از جلوه‌های پیوند و ارتباط امام زمان علیه السلام با ایام، ارتباط ماه عبادت و عشق ورزیدن؛ ماه مبارک رمضان با آخرین حجت الهی است. شاخصه‌های این ارتباط و هم‌بستگی عبارت است:

۱. ماه رمضان، ماه نزول و بهار قرآن است. امام مهدی علیه السلام هم قرآن ناطق و عدل اوست.
۲. شب قدر در این ماه می‌باشد و صاحب شب قدر، کسی که ملائکه بر او نازل می‌شوند، امام زمان علیه السلام است.

۳. دعاهایی که اهل بیت علیهم السلام در این ماه برای امام این عصر و زمان علیهم السلام نموده‌اند، جلوه‌ای دیگر از این حقیقت است. مرحوم موسوی اصفهانی بیش از ده دعای مهدوی از معصومین علیهم السلام نقل کرده‌است.^۱

اما این دعای گران‌قدر «اللهم ادخل علی اهل القبور السرور...» که بیش از هزار سال، بهترین بندگان خدا، در بهترین ایام یعنی ماه نزول قرآن و در بهترین اوقات یعنی بعد از نمازهای واجب و در بهترین حالات یعنی در حال روزه زمزمه می‌کنند از بهترین دعاها برای ظهور و فرج است. و این اثر کاوشی در روایات معصومین علیهم السلام برای تبیین این موضوع است و امیدوارم مورد قبول حضرت مهدی علیه السلام قرار بگیرد.

والسلام علیکم ورحمة الله و برکاته

حوزه فرهنگی و ستاد اقامه نماز اداره کل

بنادر و دریانوردی استان هرمزگان

ابوالقاسم لطیفزاده

دعای ظهور در ماه حضور

ماه مبارک رمضان - ماه ضیافت الهی - ماه
تنزیل قرآن و ریزش باران وحی و وزش نسیم مهر
خداوندی است. خداوند یک بار دیگر با آمدنش
دل‌های عاشق و خسته را غرق شادی و شمع نمود.

خداوند بزرگ در این ماه با فراخوانی بندگان بر
خوان گسترده‌اش هیچ لطف و عنایتی را از آنان
دریغ نفرمود و تمام برکات را در دسترس آنان قرار
داده است در این ماه درهای بهشت باز و درهای
جهنم بسته و شیاطین در غل و زنجیرند و این
الطاف، زمینه التفات و توجه بندگان را به ذات
اقدس الهی فراهم و جان تشنه آنان را مهبای
دریافت پیام‌های هدایت و سعادت نموده است.

ماه مبارک رمضان ماه توبه و بازگشت به خداوند
رئوف، غفور و ماه دعا، نیایش، تضرع و استغاثه بر
درگاه پروردگار عالمیان است. ماهی که به فرموده
پیامبر گرامی اسلام «دعای شما در این ماه
مستجاب است»^۱

دعاها و نیایش‌های فراوانی درباره امام زمان علیه السلام
وجود دارد که علاوه بر ایجاد عطرافشانی روح

۱. خطبه شعبانیه پیامبر صلی الله علیه و آله عیون اخبار الرضا ج ۱، ص ۲۲۰ «دعائکم فی

مستجاب»

انتظار و امیدواری به فرارسیدن دولت کریمه یوسف زهرا علیها السلام است. بنابراین این ماه عزیز و مبارک، بهار انتظار است. لذا یکی از اعمال این ماه مبارک، دعاهایی است که از معصومین علیهم السلام وارد شده است. از جمله دعایی است که «کفعمی» رضوان الله تعالی علیه در «بلد الامین» و «مصباح» خویش از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نقل کرده‌اند و آن عبارتست از دعای «اللهم ادخل علی اهل القبور السرور...» که در روایتی از نبی مکرم اسلام صلی الله علیه و آله نقل شده است که آن حضرت فرمودند:

«هر کس این دعا را در ماه رمضان بعد از هر نماز واجبی بخواند حقتعالی گناهان او را تا روز قیامت بیامرزد.»^۱

نکته جالب و قابل توجه اینکه با دقت و تأمل در بسیاری از روایات عصر ظهور متوجه خواهیم شد که تمام این خواستها و آرمان‌های والای انسانی و اهداف متعالی در دولت کریمه «قائم آل محمد صلی الله علیه و آله» و آن عدل منتظر علیه السلام محقق خواهد شد و جلوه تام و تمام هر آنچه در این دعای شریف آمده در دولت مهدی امت جلوه‌گر خواهد شد. دولت و حکومت

۱. «من دعا هذا الدعاء في شهر رمضان بعد المكتوبة غفر الله له ذنوبه الي يوم القيمة» کفعمی، شیخ ابراهیم (متوفی ۹۰۵) - بلد الامین، ص ۲۲۲ مصباح فعیل ۴۵ «فیها یعمل فی شهر رمضان» ص ۶۱۷ - مناسیح الجنان، اعمال ماه رمضان.

که سخن گفتن از آن پاسخی به تمنای فطرت
آدمی (حق‌خواهی، عدالت دوستی) است. لذا
مهمانان خدا در این موسم سرسبزی و خرمی دلها
با زمزمه این دعا ظهور آن حجت خدا و خاتم
اوصیاء عجل الله تعالی فرجه را از معبود خویش
می‌طلبند.

ای پادشه خوبان داد از غم تنهایی

دل بی تو به جان آمد وقت است که بازایی^۱

«اللهم ادخل علی اهل القبور السرور»

در اولین فراز از این دعای شریف از خداوند
متعال می‌خواهیم: «خدایا بر اهل قبور نشاط و
سرور عطاء کن».

در کدامین روز اهل قبور و مردگان، شادمان و
مسرور خواهند شد و فرح و شادمانی به درون
قبرها نیز نفوذ خواهد کرد؟

پاسخ این است که این زمان هیچ زمانی نخواهد
بود، مگر در آن هنگام که مهدی منتظر^{علیه السلام} پرده از
رخ بگشاید و با ظهورش همگان را حتی مردگان
داخل قبرها را شادمان نماید.

حضرت علی علیه السلام در این باره می فرمایند:

«مردی از فرزندانم ظهور می کند که در نتیجه ظهور و حکومتش هیچ مرده‌ای در قبر نمی ماند مگر این که گشایش و برکاتی برایش پدید می آید و مردگان به دیدار یکدیگر می روند و قیام قائم علیه السلام را به یکدیگر مزده می دهند.»^۱

امام صادق علیه السلام نیز در مورد شادی و مسرت مومنانی که سالهای زیادی انتظار ظهور قائم علیه السلام را کشیدند و از دنیا رفتند، می فرمایند:

«گویا قائم را بر پشت کوفه می بینم در حالی که زره رسول الله صلی الله علیه و آله را پوشیده... و در آن حال هیچ مؤمنی در قبر نمی ماند، مگر اینکه داخل می شود شادی و سرور در قبر او و این در حالی است که آنها در قبرها به دیدار هم می شتابند و قیام آن حضرت را به یکدیگر مزده می دهند.»^۲

آری در آن زمان است که در تمام عوالم از فرشیان تا عرشیان و از پرندگان آسمانی تا ماهیان

۱. کمال الدین، ج ۲، ص ۶۵۳: «... و لایقی میت الا دخلت علیه تلك الفرحة في قلبه و في قبره و هم يتزاورون في قبورهم و يتباشرون بقيام القائم علیه السلام».

۲. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۲۸ «کاتی بالقائم علیه السلام علی نجف الکوفة، و قد لبس درع رسول الله صلی الله علیه و آله... و لایقی مومن میت الا دخلت علیه تلك الفرحة في قبره و ذلك حيث يتزاورون في قبورهم و يتباشرون بقيام القائم».

در قعر دریاها، از دل‌های خسته مظلومان بی‌پناه تا
قبر منتظران چشم به راه، شادی و سرور برپا
خواهد شد.

پیشوای پنجم شیعیان جهان در این باره
می‌فرمایند:

«از مکه بیرون آمده و به سوی شام حرکت
می‌کند، اهل آسمان و زمین خوشحال می‌شوند.
(و در آن روز) پرندگان هوا و ماهیان دریا نیز
شادی می‌نمایند.»^۱

پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله نیز اوج سرور و شادمانی
آن روز را این‌گونه توصیف می‌فرمایند:

«در آن هنگام پرندگان در آشیان خود شادمان
شوند و ماهیان در قعر دریاها شادمانی کنند و
چشمه‌سارها سرازیر شوند و زمین چندین
برابر محصول خود را می‌رویاند.»^۲

۱. کشف الغمّة، ج ۳ ص ۲۵۹، الملاحم و الفتن ص ۱۱۶ «فیخرج من مکه
متوجّهاً الى الشام يفرح به اهل السماء و اهل الارض و الطير في الهواء و
الحيتان في البحر»
۲. تنایع المودة، ج ۳ ص ۱۳۶ «فعند ذلك تفرح الطيور في اوکارها و الحيتان
في بحارها و تفيض العيون و تثبت الارض ضعف اكلها»

«اللهم اغن كل فقير»

در دومین فراز از این دعای شریف از پروردگار
عالمیان این‌گونه می‌خواهیم: «خدایا هر فقیر را
بی‌نیاز گردان»

ریشه‌کن شدن فقر و برپایی رفاه اقتصادی و رفع
همه‌ی نیازها جز در سایه‌ی اکسیر عدالت ممکن
نخواهد بود و با اجرای اصل عدالت اجتماعی و برپایی
قسط قرآنی این مهم، امکان‌پذیر خواهد بود. فقر، میوه
فاسد درخت بی‌عدالتی است و آنگاه که عدالت بر
جامعه حاکم شود، فقر معنایی نخواهد داشت،
همانطور که امام صادق علیه السلام در این زمینه می‌فرمایند:

«... انّ الناس يستغنون اذا عدل بينهم...»^۱
مردمان بی‌نیاز می‌گردند آنگاه که عدالت در
بینشان حکم فرما باشد.

روی همین اصل در دولت عدل مهدوی، فقر
ریشه‌کن خواهد شد و بی‌نیازی تمام جامعه را
فراخواهد گرفت و خداوند برکاتش را بر مردم فرو
خواهد فرستاد. احادیث در این زمینه بسیار زیاد
است^۲ که به بعضی از آنها اشاره خواهیم کرد.

۱. کافی ج ۳ ص ۵۶۸.

۲. در پیش از یکصد و بیست حدیث آمده است؛ امام مهدی علیه السلام جهان
را پر از عدل و داد می‌کند: «ملاء الارض قسطاً و عدلاً» رک متعجب
الانثر، ص ۳۰۸.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله درباره دولت امام مهدی علیه السلام می فرماید:

«در زمان مهدی علیه السلام... مال همی خرمن شود هر

کس نزد مهدی علیه السلام آید و بگوید «به من مال

ده» مهدی علیه السلام بی درنگ می فرماید: «بگیر»^۱

در روایت دیگری آمده است:

«در زمان او مردم به نعمت‌هایی دست می‌یابند

که در هیچ زمانی دست نیافته باشند»^۲

همچنین در حدیث دیگری آمده است:

«(خداوند برای قائم ما) گنجها و معادن زمین

را آشکار سازد»^۳

حضرت علی علیه السلام هم در این باره می فرماید:

«زمین آنچه در اعماق خویش دارد برای وی

بیرون دهد و همه امکانات و برکات خویش را

در اختیارش گذارد»^۴

در روایت دیگری می فرمایند:

«چون قائم ما قیام کند آسمان چنانکه باید

باران ببارد و زمین گیاه رویاند»^۵

۱. بحار الانوار، ج ۱۵ ص ۸۸. «یکون فی امتی المهدي... و المال یومئذ

کدوس یقوم الرجل فیقول یا مهدی اعطني فیقول: خذ»

۲. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله بحار الانوار، ج ۵۱ ص ۷۸ و ۸۸ «یتعم امتی فی زمانه

نعیما لم یتعموا مثله قط»

۳. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله کمال الدین، ج ۲، ص ۳۹۴؛ بحار الانوار، ج ۵۲،

ص ۳۲۳. «یظهر الله له کنوز الارض و معادها...»

۴. مَجِّج البلاغه، خطبه ۱۳۸. «تخرج له الاراض اقالید کبدها و تلقی الیه

سلما مقالیدها...»

۵. بحار الانوار، ج ۱۰ ص ۱۰۴. «ولو قد قام قائمنا لانزلت السماء قطرها و

لاخرجت الارض نباتها»

امام محمد باقر علیه السلام هم درباره این موضوع می‌فرمایند:

«امام مهدی علیه السلام در سال دوبار به مردم مال و عطایا بخشد و در ماه دو بار امور معیشت به آنان دهد.»^۱

قطعاً این برکات آسمانی و زمینی و بخشش‌های حضرت نتیجه مساوات و عدلی است که او برقرار خواهد نمود و در نهایت منجر به رفع فقر و بی‌نیازی در جامعه می‌گردد، چنانچه در حدیثی از امام باقر علیه السلام آمده است:

«مهدی علیه السلام اموال را به تساوی تقسیم می‌کند، به گونه‌ای که نیازمند به زکات باقی نماند و صاحبان زکات، زکاتشان را نزد نیازمندان آورند و ایشان نپذیرند. پس آنان زکات خود را در کیسه‌هایی می‌نهند و (برای دستیابی به نیازمندی) در اطراف خانه‌ها می‌گرداند و مردم بیرون می‌آیند و می‌گویند: ما را نیازی به پول شما نیست... پس (حضرت) دست به بخشش گشاید چنانکه تا آن روز کسی آنچنان بخششی نکرده باشد.»^۲

۱. بحار الانوار، ج ۵۲ ص ۳۹۰. «ويعطي الناس عطايا مرتين في السنة و يرزقهم في الشهر رزقين...»

۲. بحار الانوار، ج ۵۲ ص ۳۹۰ «يسوي بين الناس حتى لا تری محتاجاً الى الزكاة و يجيء اصحاب الزكاة بزكاتهم الى المحاربين من شيعته فلا يقبلونها»

پیامبر مکرم اسلام در این خصوص می فرمایند:
«مال را مساوی تقسیم می کند.»^۱

در روایت دیگری می فرمایند:

«در پایان روزگار امت من خلیفه‌ای می آید که
چون سیل بخشش می کند و آنرا نمی شمارد و
آن هنگام است که اسلام با تمام ابعادش پیاده
شود.»^۲

«اللهم اشبع كل جائع»

«خدایا هر گرسنه را سیر نما»

او می آید و گرسنگان، طعم تلخ گرسنگی را
فراموش خواهند کرد و بینوایان به نوایی می رسند و
طعم غذا را به آنان می چشاند، چنانچه پیامبر
اسلام ﷺ در این باره می فرماید:
«يلعق المساكين الزبد...»^۳

«به بینوایان طعم کره (غذا) را می چشاند.»

در عصری که ثروت از دست طبقه خاص (ثروت
اندوزان و غارتگران اموال عمومی) خارج شود و
ثروت‌های جامعه در مسیر نیازهای عمومی آن

فیسرونها و ینورون فی دورهم فیخرجون الیهم، فیقولون لاجاجة لنا فی
دراهمکم... فیعطی عطاء لم یعطه احد قبله»

۱. بحار الانوار، ج ۵۱ ص ۸۱ «یقسم المال صحاحاً...»

۲. بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۹۱ «ثم یكون فی آخر امة خلیفه یحیی المال حثیاً
لا یعدّه عدّاً و ذلك حین یضرب الاسلام بجرانه»

۳. معجم احادیث الامام المهدي، ج ۱، ص ۲۲۰.

مصرف شود آیا می‌توان تصور کرد فردی گرسنه بماند؟ اگر جامعه به این مرحله از عدالت و کمال برسد قطعاً نه گرسنه‌ای خواهد ماند و نه یک فرد نیازمند به صدقات در جامعه یافت خواهد شد.

این مهم نیز در سایه حکومت عادلانه و کریمانه او تحقق عینی خواهد یافت.

اینک به بیان چند روایت در این مورد خواهیم پرداخت:

امام علی علیه السلام در این رابطه می‌فرمایند:

«هنگامی که قائم ما بعد قیام کند بر همه ثروت‌اندوزان ثروت‌اندوزی را حرام می‌کند و بر صاحبان گنجها است (ثروت‌هاست) که گنج‌های خود را نزد او بیاورند تا در راه بی‌نیازی عمومی و دشمنانش خرج شود.»^۱

آخرین پیامبر الهی نیز در این باره می‌فرمایند:

«ثروت را در میان آنها به فراوانی می‌بخشد، کسیکه در صدد صدقه دادن باشد، اموالی را بر می‌دارد و به مردم عرضه می‌کند. به هر کس عرضه کند می‌گوید: «من نیازی ندارم.»^۲

۱. اصول کافی، ج ۴ ص ۶۱؛ معجم احادیث الامام المهدي علیه السلام ج ۵، ص ۱۵۱.
«فاذا قام قائمنا جرم علی کل ذی کثره حتی یاتوا به و یستعین به»
۲. معجم احادیث الامام المهدي علیه السلام، ج ۱، ص ۲۴۴. «یفیض فیهم المال حتی یهّم الرجل بماله من یقبله منه حتی یتصدق فیقول الذی یعرضه علیه: لا ارب لی به»

روشن است اگر ثروتمندان از دادن حق محرومان امتناع نورزند و جامعه به آن مرحله از رشد و تعالی برسد که هر فرد خود را نسبت به تهیه معاش و زیست سالم بینوایان و گرسنگان مسئول بداند و این امر را به عنوان یک وظیفه و تکلیف برای خود بداند، دیگر هیچ فردی گرسنه نخواهد ماند.

امیرمومنان حضرت علی علیه السلام می فرمایند:

«خداوند سبحان روزی بینوایان را در اموال ثروتمندان قرار داد، پس هیچ فقیری، گرسنه نماند مگر به سبب سرباز زدن ثروتمندان از دادن حق محرومان، خداوند بزرگ ایشان (ثروتمندان) را برا این امر (معاش بینوایان) بازخواست خواهد کرد.»^۱

۱. فتح البلاغه، کلمات قصار، کلمه ۳۲۰ «ان الله سبحانه فرض في اموال الاغنياء اقوات الفقراء فما جاع فقير الا بما شئع عني، و الله تعالى سائلهم عن ذلك»

«اللهم اكس كلّ عريان»

در این فراز از دعای شریفه از خداوند مسئلت می‌نماییم:

«خدایا همه‌ی برهنگان را بپوشان»

در پرتو حاکمیت قرآنی و سیره محمدی صلی الله علیه و آله و علوی علیه السلام امام مهدی عجل الله تعالی فرجه با اجرای اصل عدالت اجتماعی که سیره انکارناپذیر آن امام بزرگ است^۱ تمام نابسامانیها سامان می‌یابد و نیازها برآورده می‌گردد و رفاه و آسایش بر تمام بخش‌ها و زوایای زندگی بشری پرتو می‌افکند و حتی دیگر برهنه‌ای در جامعه وجود نخواهد داشت.

امام علی علیه السلام می‌فرمایند:

«بدانید اگر شما از قیامگر مشرق (امام مهدی) پیروی کنید شما را به آیین پیامبر درآورد... تا از رنج طلب و ظلم (در راه دستیابی به امور زندگی) آسوده شوید و بار سنگین زندگی را از شانه‌هایتان بر زمین نهید.»^۲

۱. در ذیل فراز: اللهم اصلح كل فاسد من امور المسلمين» به احادیثی در خصوص عدل حضرت اشاره خواهیم نمود.
۲. بحار الانوار، ج ۵۱ ص ۱۲۳. «... واعلموا ان اتبعتم طالع المشرق سلك بكم منهاج الرسول... و كفيتم مؤونه الطب و التعسف، و نبذتم النقل الفلاح عن الاعناق».

در عصری که نیازمند به زکات وجود نداشته باشد:

«(زمانیکه قائم ما قیام کند) شما به جستجوی اشخاصی بر می آید که مال یا زکات بگیرند و کسی را نمی یابید که از شما قبول کند»^۱

و در دولتی کریمانه که رهبری بخشنده چون مهدی علیه السلام داشته باشد برهنگی از دامان جامعه رخت خواهد بست زیرا در روایات به بذل و بخشش های بیکران امام زمان علیه السلام بسیار تأکید شده است که نمونه هایی از آن عبارت است:

«المهدی سَمح بالمال»^۲

«مهدی بخشنده ای است که مال را به وفور می بخشد.»

«یکون عطاؤه هنیئاً»^۳

«عطایایش گوارا می باشد.»

«رحیم بالمساکین»^۴

«بر بینوایان بسیار رئوف و مهربان است.»

«ارحمکم رحماً»^۵

۱. امام باقر علیه السلام بحار الانوار، ج ۵۲ ص ۲۲۷. معجم احادیث الامام المهدی علیه السلام، ج ۵، ص ۳۸۰ «ويطلب الرجل منكم من يصلة عماله و يأخذ منه زكاته فلا يجد احدا يقبل منه...»
۲. امام باقر علیه السلام، للملاحم، ابن طاووس، ص ۲۲۵.
۳. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله بحار ج ۵۱ ص ۸۲. معجم احادیث الامام المهدی علیه السلام، ج ۱، ص ۹۸.
۴. امام باقر علیه السلام، للملاحم، ابن طاووس، ص ۲۲۵.
۵. امام امیرالمؤمنین علیه السلام بحار الانوار، ج ۵۲ ص ۳۵۴.

«مرحمتش از همه گسترده‌تر است.»
«دست بخشنده خدایی است. بلندترین قله
جهان در برابر بزرگواری‌اش پست نماید.
کوه‌های بلند و بالا در برابر اصالت و کرامتش
سست نماید.»^۱

«اللهم اقض دين كل مدین»

«خداوندا بدهکاری هر مدیونی را ادا کن.»
او قرض مقروضین را ادا خواهد نمود و دین همه
بدهکاران را ادا خواهد کرد و آنروز که او بیاید:
بدهکاری نمی‌ماند مگر اینکه آن حضرت بدهی او را
پرداخت می‌نماید تا آنجا که حتی اگر کسی کشته
شود نیز بدهی‌اش را پرداخت خواهد کرد
امیرمومنان حضرت علی علیه السلام در این زمینه
می‌فرمایند:

«(در آن روز) بدهکاری نمی‌ماند مگر اینکه
بدهی او پرداخت شود (بوسیله حضرت)
مظلومه و حقی بر گردن کسی نمی‌ماند جز اینکه
به صاحب حق بازگردانده می‌شود. کسی
کشته نمی‌شود مگر اینکه دیه او را می‌پردازد.
و هیچ کس به قتل نمی‌رسد مگر اینکه

۱. امام علی علیه السلام، بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۱۱۵. «رأس قتم نشق رأسه فی
بأذخ السودد و غارز مجده فی اکرم المختد.»

بدهی‌های او را می‌پردازد و خانواده‌اش را چون
دیگر افراد اداره می‌کند (و نام خانواده‌اش را
در بخش عطایا مقرر می‌نماید).^۱

«اللهم فرّج عن كل مكروب»

«خدایا هر گرفتاری را گشایش عطا کن»

اوست که با عنایات خداوند قادر متعال، غم و
اندوه را از دل‌های شیعیان رفع و بلایا و گرفتاری‌ها
را از جامعه، خصوصاً شیعیانش دفع می‌نماید.
پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در این زمینه می‌فرمایند:

«يفرّج الله بالمهدي عن الأمة».^۲

«خداوند بوسیله مهدی عجل الله از امت رفع
گرفتاری می‌کند.»

و در حدیث دیگری از پیامبر صلی الله علیه و آله نقل شده:

«به... يذهب الزمان الكلب»

«به دست او (مهدی) خداوند روزگار آزمندی

و سختی و فشار را به سر می‌آورد.»^۳

۱. بحار الانوار، ج ۵۲ ص ۲۲۴ و ۲۲۵. «...ولا غارماً قضی دینه و
لامظلمة لاحد من الناس الا ردّها و لا یقتل منهم عبد الا اذی ثمنه... و
لا یقتل قبل الا قضی عنه دینه و الحق عیاله فی العطاء...»

۲. بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۷۵، غیبت شیخ طوسی ص ۱۱۴.

۳. بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۷۵.

و امام صادق علیه السلام نیز در این زمینه می فرمایند:
 «او برطرف کننده رنجها و اندوهها از شیعیان
 است بعد از اندوهی سخت و بلایی طولانی و
 ستمی جانکاه، خوشا به حال آنانکه آن زمان را
 درک کنند.»^۱

و در روایتی از امام حسن عسکری علیه السلام این گونه
 نقل شده است:

«به يدفع البلاء عن اهل الارض»^۲
 «خداوند بوسیله او بلاها را از ساکنان زمین
 دفع می کند.»

خود آن حضرت علیه السلام نیز می فرمایند:
 «انا خاتم الاوصیاء و بی يدفع الله عن اهلی و
 شیعی»^۳

«من خاتم اوصیاء هستم. خداوند بوسیله من
 بلاها و گرفتایها را از خاندان و شیعیانم دفع
 می کند.»

لذا آن حضرت در یکی از توقیعاتش می فرمایند:
 «اکثروا الدعاء بتعجیل الفرج فان ذلك
 فرجکم»^۴

۱. غیبت نعمانی، ص ۹۲ «هو المفرج الكرب عن شیعه بعد ضک شدید و
 بلاء طویل و جور. فطوبی لمن ادرك ذلك الزمان»
 ۲. کمال الدین، ج ۲، ص ۳۸۴؛ بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۲۴.
 ۳. توقیع آن حضرت به محمد بن عثمان عمري، بحار الانوار، ج ۵۲،
 ص ۱۸۱.
 ۴. همان.

«برای تعجیل فرج بسیار دعا کنید که فرج و

گشایش شما در همان است.»

حضرت علی علیه السلام نیز می‌فرمایند:

«... بنا يدفع الله الزمان الكلب»^۱

«خداوند به دست ما (اهل بیت) سختی‌ها و

تشنه‌کامی‌ها را برطرف می‌نماید.»

نکته قابل توجه اینکه حتی در «عصر غیبت» نیز

آن حضرت علیه السلام عنایتی خاص به وضعیت شیعیان و

گرفتاری آنان دارند که این مطلب در توقیعی که از

طرف آن حضرت برای شیخ مفید صادر شده، بیان

شده است:

«ما در رسیدگی و سرپرستی شما کوتاهی و

اهمال نکرده و یاد شما را از خاطر نبرده‌ایم،

که اگر جز این بود دشواری‌ها و مصیبت‌ها بر

شما فرود می‌آمد و دشمنان شما را ریشه‌کن

می‌نمودند.»^۲

۱. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۱۶؛ منتخب الاثر، ص ۴۷۴ به نقل از عصر
زندگی ص ۲۰۲.

۲. بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۱۷۵. «... انا غیر مهملین لمراعاتکم و لا ناسین
لذکرکم، و لولا ذلك لزل بکم اللأواء و اصطلمکم الاعداء».

«اللهم ردّ كلّ غريب»

«پروردگارا هر غریبی را به وطن بازگردان»

او که طعم تلخ غربت را چشیده است با اتکال به قدرت لایزال الهی غربا را به وطن هایشان باز می گرداند. غریبی که نزدیک به دوازده قرن است در پس پرده غیبت و در اوج غربت به سر می برد^۱ و علی رغم علاقه شدید به وطن خویش یعنی مدینه منوره، برای نجات از شر دشمنان به امر پدر بزرگوارشان باید در دورترین و مخفی ترین مکانها سکنی گزینند، خود آن حضرت علیه السلام سفارش پدر را چنین بیان می فرماید:

«به درستیکه پدرم (امام حسن عسکری علیه السلام) با من عهد نمود که وطنی از زمین جز مخفی ترین و دورترین جای آن برنگیرم، تا این امر خود را پوشیده سازم و به خاطر وجود نیرنگ های گمراهان و منحرفان، مکان خود را از فتنه امت های گمراه محفوظ بدارم.»^۲

داود بن کثیر رقی از یاران برجسته امام موسی کاظم علیه السلام می گوید: از امام ابوالحسن موسی بن

۱. برای آگاهی از غربت امام زمان علیه السلام ر.ک دوازده قرن غربت، تألیف دکتر علی هراتیان و آفتاب در غربت، تألیف سید محمد بنی هاشمی.
۲. کمال الدین، ج ۲، ص ۴۴۷، «انّ ابی عهد الی ان لا اوطن من الارض الا احفاها و اقضاها اسراراً لامری و تحسیناً لمحلّی لمکاند اهل الضلال و المردة من احداث امم الضوال...»

جعفر علیه السلام درباره «صاحب الامر» (حضرت مهدی علیه السلام)
سؤال کردم - آنحضرت فرمودند:

«و او طرد شده، تنها، غریب و پنهان از
نزدیکانش می باشد.»^۱

و اوست که در دوران حکومتش نیز «غریب»
است. امیر مؤمنان در همین زمینه می فرمایند:

«سیأتي الله بقوم يحبهم و يحبونه و يملك من هو
بينهم غريب.»^۲

«خداوند قومی را می آورد که آنها را دوست و
آنها نیز او را دوست می دارند، کسی که در
میان آنها «غریب» است بر آنها حکومت
می کند...»^۳

لذا او که با درد غربت و غریبی آشناست تمام
غریبها را به سرزمین خودشان بازمی گرداند و در
این عصر و زمان نیز آنها را مورد لطف و عنایت قرار
می دهد و برای نجات آنان دعا می کند. یکی از
دعاهایش در عصر غیبت این است که:

«(خدایا) بر غریبان مؤمنین و مؤمنات بازگشت
به وطن خود را در حال سلامتی و تندرستی و
بهره‌وری عنایت فرما.»^۴

۱. بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۱۵۱ «هو الطريد الوحيد الغريب الغائب عن
اهله...»

۲. معجم احادیث الامام المهدی علیه السلام ج ۵، ص ۹۱

۳. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۰۳ «... و علی غرباء المؤمنین و المؤمنات بالزهد الی
ارطاهم سألین غائبین بحق محمد و آله الطاهرين»

و پاکی است که... «يَرُدُّ بِهِ سَبِيَّ الْمُسْلِمِينَ
حَيْثُ كَانُوا»؛ به وسیله او (مهدی علیه السلام) همه
اسیران اسلامی را در هر کجا باشند آزاد
می‌سازد.»

امیرالمؤمنین حضرت علی علیه السلام نیز می‌فرماید:
«آگاه باشید هر کس او را درک کند وی را
مشعل فروزانی می‌یابد که الگوی صالحان
است «لِيَحِلَّ رِبْقًا وَ يَعْتَقَ رِقَاءً»؛^۱ بند را
می‌گسلد و به بردگی و بهره‌کشی انسان از
انسان خاتمه می‌دهد...»

و آن حضرت (امام علی علیه السلام) در جای دیگری
می‌فرمایند:

«فلا يترك عبداً الا اشتراه و اتقه»^۲
«(در عصر ظهور) برده‌ای نمی‌ماند مگر این که
(امام مهدی) او را می‌خرد و آزاد می‌کند.»
پیشوای ششم شیعیان، امام صادق علیه السلام هم
می‌فرمایند:

«يعتق كل مملوك و يعرض علي اصحابه»^۳
«همه‌ی بردگان را آزاد می‌کند و قیمت آنها را
به صاحبانش پرداخت می‌کند.»

۱. معجم احادیث الامام المهدي علیه السلام، ج ۱، ص ۱۷۴.

۲. بنایع المودة، ج ۳، ص ۲۷۲.

۳. بحار الانوار، ج ۵۲ ص ۲۲۴ و ۲۲۵.

۴. الملاحم، ابن طاووس، ص ۱۵۲.

نکته قابل تأمل در این چند روایت این است که؛ اگر چه در زمان ظهور آن حضرت علیه السلام بردگی با آن شیوه قدیمی‌اش وجود نخواهد داشت ولیکن بر همگان واضح و روشن است که اسارت انسان‌های مظلوم و محروم در دست زورمندان و ظالمان و بهره‌کشی استعمارگران و غارتگران از مستضعفان پایانی نخواهد داشت و هر روز با شیوه‌ای نوین در جامعه‌ها ظهور پیدا می‌کند تا آنکه روزی قائم آل محمد علیهم السلام بیاید و با کمک خداوند متعال به تمام این مشکلات و گرفتاری‌ها خاتمه دهد.

و از دعاهای خود حضرت علیه السلام در این عصر و زمان نیز این است که:

«و علی‌الاسراء بالخلاص و الراحة»^۱
 «(خداوندا) بر همه‌ی اسیران خلاصی و آسودگی عنایت فرما.»

«اللهم اصلح كل فاسد من امور المسلمين»

«خداوندا همه‌ی مفسد امور مسلمین را اصلاح

فرما»

با دست الهی آن مصلح کلّ، همه فسادها از جامعه ریشه‌کن خواهد شد و بساط ظلم و ستم و بی‌عدالتی از جامعه‌ها برچیده خواهد شد. خداوند بوسیله او آتش فتنه‌ها را خاموش و عدالت و امنیت را بر تمام دنیا حاکم خواهد نمود. اینک به بیان بعضی از روایات در این زمینه می‌پردازیم:

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله می‌فرماید:

«لیصلح الامة بعد فسادها»^۱

«خداوند بوسیله حضرت مهدی عج این امت

را پس از آنکه تباه شده‌اند اصلاح می‌کند.»

امام محمد باقر عج می‌فرمایند:

«اذا قام القائم ذهب دولة الباطل»^۲

«زمانی که قائم ما قیام کند هر دولت باطلی از

بین می‌رود.»

امام صادق عج نیز می‌فرمایند:

«یظفيء الله به الفتنة الصّماء»^۳

۱. بحار الانوار، ج ۵۱ ص ۸۳.

۲. کافی، ج ۷، ص ۲۷۸.

۳. بشاره الاسلام، ص ۲۴۶.

«خداوند بوسیله او آتش فتنه را خاموش
می گرداند.»

امام موسی بن جعفر علیه السلام هم می فرمایند:
«بیبید به کل جبار عنید و یهلك علی یده کل
شیطان مرید»^۱

«به دست او هر جباری نابود می شود و هر
شیطان سرکشی هلاک می گردد.»

در روایتی دیگر امام رضا علیه السلام می فرمایند:
«فاذا خرج اشرفت الارض بنوره و وضع میزان
عدل بین الناس فلا یظلم احدٌ احداً»^۲
«به هنگام ظهورش جهان با نورش می درخشد
او میزان عدل را در میان مردم قرار دهد و
دیگر کسی در حق کسی ستم نکند.»
پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نیز می فرمایند:

«یبلغ من ردّ المهدي المظالم حتی لو كان تحت
ضرس انسان شیء انتزعه حیت یرده»^۳
«امام مهدی علیه السلام آنچنان رفع ستم از
ستمدیدگان می کند که اگر حق کسی زیر
دندان کسی باشد آن را باز می ستاند و به
صاحب حق باز می گرداند.»

۱. امام کاظم علیه السلام بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۱۵۰.
۲. کمال الدین، ج ۱، ص ۳۷۱؛ بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۲۲.
۳. معجم احادیث الامام المهدي علیه السلام، ج ۱، ص ۲۲۱.

در روایات زیادی از سوی معصومین علیهم السلام آمده است:

«علاً الارض قسطاً و عدلاً كما مثت جوراً و ظلماً»^۱

«زمین را پر از عدل و داد خواهد نمود، پس از آنکه از جور و ستم پر شده باشد.»
امیرالمؤمنان؛ امام علی علیه السلام می فرمایند:
«فیریکم کیف عدل السیره»^۲

«مهدی علیه السلام به شما نشان خواهد داد که سیرت عدل و حکومت عادلانه چگونه است.»
صادق آل محمد علیه السلام در بیان بسیار زیبا و جامعی می فرمایند:

«أما و الله لیدخلن علیهم عدله جوف بیوتهم
كما یدخل الحرّ و القر»^۳

«مهدی علیه السلام عدالت را همچنانکه سرما و گرما در خانه هایشان وارد می شود، وارد خانه مردمان می کند (و دادگری او همه جا را فرا می گیرد).»

در روایت دیگری از امام صادق علیه السلام می خوانیم:
«ویسعهم عدله»^۴

۱. بحارالانوار، ج ۵۲ ص ۹۲ هم چنین قریب به این مضمون با اندک اختلاف چندین روایت در همین جلد آمده است.

۲. نهج البلاغه، خطبه ۱۲۸.

۳. بحارالانوار، ج ۵۲ ص ۲۲۲.

۴. بحارالانوار، ج ۵۱ ص ۷۴.

«عدالتش [امام مهدی علیه السلام] همه را فرامی گیرد.»

در روایت دیگری آمده:

«روابط نامشروع، مشروبات الکلی و رباخواری از بین می رود. مردم به عبادات و اطاعت روی می آورند و امانتها را به خوبی رعایت می کنند. اشرار مردم نابود می شوند و افراد صالح باقی می مانند.»^۱

در روایت دیگری امام صادق علیه السلام می فرمایند:

«ولا يأخذ في حكمه الرّشي»^۲

«در دولت او رشوه راه نمی یابد.»

امام علی علیه السلام درباره ویژگی های عصر ظهور

می فرماید:

«(امام مهدی علیه السلام) قاضیان زشت کار را کنار

می زند و دست سازشکاران را از سرتان، کوتاه

می کند و حکمرانان ستم پیشه را عزل می نماید؛

و زمین را از هر انسان نیرنگ باز و فریب کار

پاک می سازد.»^۳

۱. منتخب الاثر، ص ۴۷۴ «ويذهب الزنا و شرب الخمر و يذهب الربا و

يقبل الناس علي العبادات تؤدي الامانات و تملك الاشرار و تبقي الاخيار»

۲. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۲۶۹، معجم احاديث الامام المهدي علیه السلام، ج ۳، ص ۴۷۷.

۳. امام علي علیه السلام بحار ج ۵۱ ص ۱۲۰: «... ليرعن عنكم قضاة السوء و ليقبضن عنكم المراضين و يعزلن عنكم امراء الجور و ليطهرن الارض من كل غاش»

و اوست که به بهره‌کشی حکومت‌ها و قدرتمندان خودکامه که هستی و نیستی توده‌های مردم را در دست دارند و به بهره‌کشی از توده‌های ضعیف انسانی برای دستیابی به اهداف شوم خود مشغولند پایان خواهد داد؛ جامعه‌هایی که زیر سلطه و انسان‌هایی که اگر چه به ظاهر آزاد زندگی می‌کنند ولی در عمل برده و اسیر آنها هستند را نجات خواهد داد.

خاتم پیامبران حضرت محمد ﷺ می‌فرمایند:

«... به یخرج ذل الرق من اعناقکم»^۱.

«به دست مهدی طوق بندگی از گردن‌های

شما برداشته می‌شود.»

لذا در دعای ندبه خطاب به آن حضرت

می‌گوییم:

«این قاصم شوکه المعتدین این هادم ابنیه الشرك

و النفاق این مبد اهل الفسوق و العصیان و

الطغیان»

«کجاست درهم شکننده شوکت متجاوزان،

کجاست ویران کننده بناهای شرک و نفاق،

کجاست نابوده کننده اهل فسوق و نادرستی و

معصیت و سرکشی...»

«اللهم اشف كل مريض»

«خداوندا به همه بیماران شفا عنایت کن»

چون در روزگار حضرت مهدی علیه السلام رشد علمی و فرهنگی در جامعه به اوج و تکامل می‌رسد و بهداشت و درمان در حد گسترده و مطلوبی وجود دارد بیماری‌ها کاهش یافته و تعداد اندکی از مردم به بیماری دچار می‌شوند افزون بر اینکه بسیاری از بیماران غیرقابل درمان با مدد الهی به دست آن حضرت بهبود می‌یابند، پس به جرأت می‌توان گفت: در حکومت او همه‌ی بیماران بهبود می‌یابند. به بعضی از روایات در این مورد می‌پردازیم:

امام حسین علیه السلام در وصف دولت امام مهدی علیه السلام می‌فرمایند:

«هیچ نابینا، زمین‌گیر و دردمندی بر روی زمین نمی‌ماند مگر آنکه خداوند درد او را برطرف می‌سازد.»^۱

امیر مؤمنان حضرت علی علیه السلام در این باره می‌فرماید:

«بدانید اگر از قیامگر مشرق (حضرت مهدی علیه السلام) پیروی کنید: «فتداویتم من العمی و

۱. بحارالانوار، ج ۵۳ ص ۶۲. «ولا یقی علی وجه الارض اعمی و لا مقعد و لا مبتلی الا کشف الله عنه بلاء بنا»

الصم و البکم»^۱ از کوری و کری و گنگی بهبود
خواهید یافت.

در حدیث لوح آمده است:

«و ابري به من العمي و اشفي به المريض»^۲
«(خداوند) به وسیله‌ی او (مهدی علیه السلام) کور را
بینا و مریض را شفا می‌دهد.»

امام باقر علیه السلام هم در توصیف آن دوران می‌فرمایند:
«هر کسی قائم اهل بیت ما را درک کند اگر
به بیماری دچار باشد، شفا می‌یابد و چنانچه
دچار ضعف و ناتوانی باشد توانا و نیرومند
می‌گردد.»^۳

در روایت دیگری می‌فرمایند:

«همه بیماران از معتقدین به حق و شیعیان
حضرت مهدی علیه السلام شفا می‌یابند.»^۴

یکی از یاران حضرت مهدی علیه السلام پیامبر الهی
حضرت عیسی علیه السلام است که با دم مسیحایی حتی
مرده‌ها را زنده می‌کرد، لذا جای هیچ شک و
تردیدی نیست که بیماران سخت و لاعلاج در

۱. بحار الانوار، ج ۵۱ ص ۱۲۳.

۲. جابر میگوید: روزی نزد حضرت زهرا علیها السلام شرفیاب شدم در برابر
حضرت لوحی بود که از جانب خداوند برای پیامبر صلی الله علیه و آله آمده بود و در
آن این مطلب آمده بود... کمال الدین، ج ۱، ص ۲۶۹.

۳. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۳۵ «من ادرك قائم اهل بيتي من ذي عاهة
بريء و من ذي ضعف قوي»

۴. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۲۲۱ «تروول کل عاهة عن معتقدي الحق من
شعبة المهدي»

دولت امام مهدی علیه السلام یا به جهت برکت حضور معصوم و یارانی چون حضرت عیسی علیه السلام و یا به برکت رشد علم و دانش شفای کامل می یابند و حتی کسی بیمار نمی شود.^۱

امام سجاد علیه السلام می فرمایند:

«هنگامی که قائم ما قیام کند، خداوند متعال،

بیماری و بلا را از شیعیان ما دور می سازد.»^۲

امام محمد باقر علیه السلام می فرمایند:

«هر کس قائم اهل بیت ما را درک کند، اگر

به بیماری دچار باشد، شفا می یابد و چنان که

دچار ناتوانی باشد، توانا و نیرومند می گردد.»^۳

حضرت مهدی علیه السلام در این عصر و زمان نیز دست

به دعا برداشته و از خداوند متعال درخواست

می کند:

«و علي المرضي المسلمین بالشفاء و الراحة» و

یا «وعلي المرضي المومنین و المومنات بالشفاء و

الصحة»^۴

«خداوندا به بیماران مومنین و مومنات شفا و

سلامتی، عنایت فرما.»

۱. الملاحم ابن طاووس، ص ۹۷ «ولا یمرض».

۲. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۱۷: «اذ اقام قائمنا اذهب الله عزوجل عن شیعتنا العاهة»

۳. همان، ص ۳۳۵: «من ادرك قائمنا اهل بیته من ذي عاهة برأو من ذي ضعف قوي».

۴. بحار، ج ۵۳ ص ۲۰۲

«اللهم سد فقرنا بفناك»

«پروردگارا! به بی‌نیازی ذات خودت جلوی فقر

و نداری ما را ببند.»

یکی از ویژگی‌های دولت و حکومت حضرت مهدی علیه السلام این است که حرص و طمع از میان می‌رود و روح غنا و بی‌نیازی در انسان پدیدار می‌شود و شاید آنچه را که ما در این فراز از دعای شریف از خداوند متعال می‌خواهیم همین مسئله باشد یعنی افراد در جامعه به آن حد از رشد و کمال برسند که از نظر روحی و وجودی به استغناء و بی‌نیازی برسند چون ممکن است انسان فقیر باشد و از حیث مادی نیازمند باشد (البته اگر چه فقر به این معنی هم در دولت آن حضرت وجود نخواهد داشت که در بحث‌های قبل به روایات آن اشاره نمودیم) ولی روحی بی‌نیاز داشته باشند و حدّ اعلای این خصیصه ارزشمند و متعالی نیز در دولت کریمانه او محقق خواهد شد و در این زمینه نیز روایات زیادی داریم که فقط به ذکر چند روایت بسنده می‌کنیم.

۱. مراجعه شود به احادیثی که در ذیل فراز «اللهم اغن کل فقیر» بیان نمودیم.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در این زمینه می‌فرمایند:

«زمانی که حضرت مهدی عج قیام کند، خداوند غنا و بی‌نیازی را در دل بندگانش می‌نهد، به گونه‌ای که حضرت اعلام می‌کند هر کس به مال و ثروت نیاز دارد، پیش آید ولی هیچ کسی پیش قدم نمی‌شود.»^۱

در روایت دیگری آمده است:

«إذا خرج المهدي القي الله الغني في قلوب العباد»^۲

«زمانی که مهدی عج قیام کند خداوند در دلهای بندگان بی‌نیازی افکند.»

تعبیر به «قلوب العباد» در این روایت قابل دقت است، یعنی این غنا و بی‌نیازی شامل طبقه و یا گروه خاصی نمی‌شود، بلکه همه‌ی بندگان را شامل خواهد شد.

در حدیث دیگری آمده است:

«علا الله قلوب امة محمد صلی الله علیه و آله غني»^۳

«(زمانی که آن حضرت قیام کند) خداوند دلهای امت محمد صلی الله علیه و آله را از بی‌نیازی پر خواهد نمود.»

۱. ملاحم، ابن طاووس، ص ۷۱، احقاق الحق ج ۱۳ ص ۱۸۶.

۲. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله الملاحم، ص ۷۱.

۳. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله بحار الانوار، ج ۵۱ ص ۹۲.

و در روایتی دیگر اینگونه آمده است:

«ويجعل الله الغني في قلوب هذه الأمة»^۱

«خداوند غنا و بی‌نیازی را در دل‌های این امت

قرار می‌دهد.»

امام صادق علیه السلام غنای مردمان در عصر ظهور را این

گونه توصیف می‌کند:

«آن حضرت به منادی دستور می‌دهد که در

میان مردم اعلام کند هر کس نیازی به مال

دارد برخیزد. از میان همه مردم فقط یک نفر

برمی‌خیزد و می‌گوید من.

حضرت قائم علیه السلام به او می‌فرماید: برو نزد

کلیددار و بگو مهدی علیه السلام به تو دستور می‌دهد

که مالی به من بدهی. کلیددار می‌گوید:

جامه‌ات را بیاور. جامه‌اش را پهن می‌کند و

دامان خود را پُر می‌کند. هنگامی که آنرا بر

دوش می‌گیرد و بیرون می‌رود پشیمان

می‌شود و با خود می‌گوید چه شد که من طمع

کارترین امت پیامبر صلی الله علیه و آله شدم؟! آیا کسی که

سبب غنا و بی‌نیازی آنان گشت از بی‌نیاز

کردن من ناتوان است؟! آن‌گاه بازمی‌گردد تا

اموال را بازگرداند، اما خزانه‌دار از او

نمی‌پذیرد و می‌گوید: «انا لا نأخذ شيئاً

۱. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله بحار الانوار، ج ۵۱ ص ۸۴.

اعطیناه»^۱ ما چیزی را که بخشیدیم پس
نمی‌گیریم.»

همچنین از دعاهای آن امام رئوف در دوران
غیبت درخواست بی‌نیازی روحی و ثروتمندی
مومنین است:

«تفضل علی فقراء المومنین و المومنات بالغنی و
الثروة»^۲

«(پروردگارا) به مردان و زنان مومن فقیر
بی‌نیازی و ثروتمندی عنایت فرما.»

«اللهم غير سوء حالنا بحسن حالك»

«خدایا تغییر ده بد حالی ما را به نیکویی حال

خودت»

چه روزی بدحالی‌ها به خوشحالی تبدیل خواهد شد؟ این سئوالی است که بسیاری از افراد به دنبال پاسخ آن هستند ولی با رجوع به فطرت خدایی انسان به این پاسخ خواهیم رسید.

آن روزی بدحالی‌ها به خوشحالی مبدل خواهد شد که: ظلم و ستم، حرص و طمع، بغض و کینه و تمام صفتهای زشت از جامعه رخت بر بندد و اختلافات مرتفع شود. روزی که استبداد و استعمار ریشه‌کن شود. روزی که فقر و فساد و بی‌عدالتی از دامن جامعه زدوده شود، روزی که عدل و داد سراسر جهان را فراگیرد. روزی که صفا و صمیمیت و امنیت و آرامش بر جامعه‌ها حاکم شود، روزی که ندای توحید، همه‌ی جهان را فراگیرد، روزی که حقوق انسان‌ها محترم شمرده شود، روزی که انسان‌ها در پرتو تربیت الهی به مرحله رشد و کمال و فرزاندگی علمی و اخلاقی برسند و...

همه این موارد و اصلاً تمام فضائل و کمالات در دولت ولی عصر^{علیه السلام} تجلی عینی پیدا خواهد کرد. به بعضی روایات در این زمینه در بحث‌های قبل اشاره

نمودیم به عنوان نمونه به چند روایت دیگر در این زمینه اشاره می‌نماییم:

امام صادق علیه السلام می‌فرمایند:

«به خدا قسم (در آن روز) ناهماهنگی ادیان و

مذاهب از بین می‌رود و فقط یک دین در

سراسر گیتی حکومت می‌کند.»^۱

در روایت دیگری می‌فرمایند:

«هنگامی که مهدی علیه السلام قیام کند زمینی باقی

نمی‌ماند، مگر آنکه گلبانگ محمدی «اشهدان

لااله الاالله» و «اشهد ان محمداً رسول الله» در

آن بلند می‌گردد.»^۲

امام محمد باقر علیه السلام می‌فرمایند:

«هنگامیکه قائم ما قیام کند دست خود را بر

سر بندگان می‌گذارد و بدین ترتیب خرده‌های

مردمان (نیروهای عقلانی توده‌ها) را تمرکز

دهد (به کمال رساند) و اخلاقشان را کامل

کند [یا به تعبیر دیگر دریافت‌های خلق را به

کمال رساند و در همگان فرزانی پدید

آورد.]»^۳

۱. بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۴ «فوالله ليرفع عن الملل و الاديان الاختلاف و يكون الدين كله واحداً...»

۲. امام صادق علیه السلام بحار ج ۵۲ ص ۳۴۰. «اذا قام القائم لا يبقی ارض الا تودي فيها شهادة ان لا اله الا الله و ان محمداً رسول الله.»

۳. بحار الانوار، ج ۵۲ ص ۳۳۶. «اذا قام قائمتنا وضع يده علي روس العباد فجمع به عقولهم واكمل به اخلاقهم» (و کملت بما ا حلامهم)

امیر مؤمنان حضرت علی علیه السلام می فرمایند:

«ولو قد قام قائمنا... لذهبت الشحنة من قلوب

العباد»^۱

«اگر قائم ما قیام کند... کینه‌ها از سینه‌ها

بیرون می‌رود.»

و در دولت اوست که اخلاق مذموم جای خود را به اخلاق حسنه خواهد داد و صفا و صمیمیت و یکرنگی و برادری در جامعه حکم فرما خواهد شد. امام محمد باقر علیه السلام در وصف آن دوران بی نظیر می فرمایند:

«حتی اذا قام القائم جاءت المزاملة یأتی الرجل الی

کیس اخیه فیأخذ حاجته لایمنعه»^۲

«هنگامی که قائم ما قیام کند دوستی واقعی و

صمیمیت حقیقی پیاده شود، کسی که نیازی

داشته باشد سر جیب بادر ایمانی‌اش رود و

نیاز خود را برمی‌دارد و او هم مانعش نشود.»

۱. بحار الانوار، ج ۵۲ ص ۳۱۶.

۲. بحار الانوار، ج ۵۲ ص ۳۷۲.

«اللهم اقض عنا الدين»

«خداوند! بدهکاری ما را ادا فرما»

در این دعای شریف از خداوند متعال می‌خواهیم
دین و بدهکاری همه‌ی بدهکاران را ادا فرماید
همچنین در این فراز از خداوند متعال می‌خواهیم:
بدهکاری ما را ادا فرماید. شاید مقصود از این
درخواست در واقع ادای دین و بدهکاری پیروان
اهل بیت علیهم‌السلام و شیعیان آنها باشد.

صادق آل محمد علیهم‌السلام در این زمینه می‌فرمایند:

«اولین چیزی که از عدالت حضرت مهدی علیه‌السلام
ظاهر می‌شود این است که در سرتاسر جهان
اعلام می‌شود؛ هر کس از شیعیان ما طلبکار
است یادآوری کند... اگر کسی حتی به مقدار
یک دانه سیر و یا عدد خردل طلبکار باشد به
او عطاء می‌کند.»^۱

عاشقان امام مهدی علیه‌السلام باید توجه داشته باشند
وقتی که آن حضرت تا این حد نسبت به ادای
دیون و بدهکاری‌های ما اهتمام دارند ما نیز نسبت
به آن حضرت بدهکاریم که باید از خداوند کمک
بخواهیم آنها را ادا کنیم، همانطور که در دعای

۱. بحارالانوار، ج ۵۳، ص ۳۴. «اول مایتهدیء المهدی علیه‌السلام ان ینادی فی
جمیع العالم: الا من کان له عند شیعتنا دین فلیذکره حتی یرد الثومه و
الخردلة...»

ندبه از خداوند می‌خواهیم به ما در ادای دیون و حقوقمان درقبال آنحضرت ما را یاری دهد «و اعنا علی تادیة حقوقه الیه.»؛ خدایا ما را در انجام دادن وظایفمان نسبت به امام زمان علیه السلام کمک بفرما.

اما به راستی امام زمان علیه السلام چه حقی بر ما دارند؟ آیا با این حقوق آشنا هستیم؟^۱

صاحب مکیال المکارم^۲ در این باره هشت حق نام برده و توضیحات زیبایی می‌نویسد که فهرست این حقوق را این جا ذکر می‌کنیم:

۱. حق وجود

خداوند متعال به برکت حضرات معصومین علیهم السلام موجودات را آفریده است و امروز وجود و هستی ما مرهون و مدیون امام زمان علیه السلام است.^۳

۲. حق بقاء در دنیا

روایات زیادی قلب عالم امکان و هسته مرکزی جهان هستی را امام زمان علیه السلام معرفی می‌کند،^۴ و این

۱. برای آشنایی بیشتر از این حقوق ر.ک: شناخت حقوق و مراسم حضرت مهدی علیه السلام تألیف موسوی اصفهانی، چاپ جمکران.

۲. مکیال مکارم، ج ۱، ص ۸۹ الی ۱۰۰.

۳. در این رابطه حدیث نسبتاً طولانی و زیبایی در کمال الدین، ج ۱، ص ۲۵۴ آمده است.

۴. در این رابطه از پانزده روایات در کتاب او خواهد آمد، ص ۱۸۵ الی ۱۷۸ آمده است.

که اگر یک روز زمین خالی از حجت باشد، اهل خود را فرو می‌برد؛ بنابراین بقای ما مرهون وجود امام عصر علیه السلام است.

۳. حق خویشاوندی با پیامبر صلی الله علیه و آله

براساس آیه شریفه:

قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ

امام مهدی علیه السلام حق قرابت و خویشاوندی با پیامبر صلی الله علیه و آله را داراست؛ که باید مراعات آن را نمود.

۴. حق نعمت و واسطه آن

همه‌ی بهره‌ها و استفاده‌هایی که مردم دارند به برکت وجود امام زمان علیه السلام است. در دعای ندبه می‌گوییم «این السبب المتصل بین الارض و السماء»؛ یعنی کجاست آن وسیله‌ای که فیوضات آسمان را به اهل زمین می‌رساند.

۵. حق پدر بر فرزند

امام علیه السلام حق پدری بر همه مردم دارد. براساس روایت امام رضا علیه السلام که می‌فرماید:

«امام، همدم همراه و پدر مهربان است»^۱.
 امام مهدی علیه السلام پدر هستی محسوب می‌شود و
 وظیفه همگان احسان به اوست.

۶. حق سید بر بنده

همان‌طور که در زیارت جامعه درباره اهل
 بیت علیهم السلام آمده است: آنان سید و سرور عالم هستند.^۲
 و انسان‌ها باید سخنان آنان را با گوش جان شنیده و
 به آنها عمل کنند. همان‌طور که از امام کاظم علیه السلام
 روایت شده که فرموده:

«مردم در اطاعت کردن بندگان ما هستند»^۳.

۷. حق عالم بر دانش‌پژوه

براساس آیه شریفه:

فَسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ^۴

خداوند به همه مردم دستور داده است که به
 راسخین در عالم - یعنی اهل بیت علیهم السلام رجوع کنند.^۵

۱. اصول کافی، ج ۱، ص ۲۰۰ «الامام الانیس الرفیق والد الشفیق».

۲. زیارت جامعه: «والسادة الولاية».

۳. اصول کافی، ج ۱، ص ۱۸۷.

۴. سوره انبیاء، آیه ۷.

۵. در تفسیر البرهان و تفسیر صافی، روایاتی ذکر شده که اهل ذکر همان

اهل بیت علیهم السلام پیامبر صلی الله علیه و آله هستند.

امروزه تنها مصداق آخرین ذخیره خداوند متعال از
اهل بیت علیهم السلام وجود نازنین امام زمان علیه السلام است.

۸. حق امام بر مردم

از آنجا که وجود مبارک امام مهدی علیه السلام امام زمان
ماست، بر ما به عنوان رهبر حقوقی دارد. از امام
محمد باقر علیه السلام پرسیدند که حق امام بر مردم
چیست؟ فرمود:

«حق او بر آنها این است که آنچه امام

می‌فرماید بشنوند و از او اطاعت کنند.»^۱

در روایت دیگری امام علی علیه السلام در این رابطه

می‌فرماید:

«مهم‌ترین حق، حق والی و زمامدار بر ملت

است.»^۲

۱. اصول کافی، ج ۱، ص ۴۰۵.

۲. روضة کافی، ص ۳۵.

«واغننا من الفقر»

«خداوندا فقر ما را به بی‌نیازی مبدل فرما»

در این دعای شریف باز هم از خداوند می‌خواهیم که فقر ما را به بی‌نیازی مبدل فرما. تکیه و تأکید روی این نکته خالی از لطف نیست، شاید این درخواست بدین جهت باشد که یکی از شاخصه‌های متعالی یک جامعه تکامل یافته این است که در آن از فقر اثری نباشد و نکته جالب توجه اینکه در دوران ظهور، از جمله مسائلی که خیلی بر آن تأکید شده است همین مسئله است و این نشان از اهمیت این مطلب در ساختن جامعه اسلامی دارد.

پیشوای هفتم؛ امام کاظم علیه السلام می‌فرماید:

«لو عدل في الناس لاستغنوا»^۱

اگر عدالت (اجتماعی) برقرار شده بود مردم بی‌نیاز شده بودند.

اگر چه در مباحث قبل به این موضوع اشاره کردیم ولی باز هم تکرار می‌کنیم در پرتو عنایات الهی و در سایه عدل مهدوی است که این مهم به منصفه ظهور خواهد رسید و جلوه‌گر می‌شود.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در مناسبتی وضع مردم را در آن عصر چنین تشریح می‌فرمایند:

«(در آن زمان) مردم به دنبال کسی می‌گردند که زکاتشان را بپردازند، ولی کسی را نمی‌یابند که آنرا بپذیرد، زیرا همه مردم از فضل خدا بی‌نیاز می‌شوند (روح غنا در آنها بوجود خواهد آمد).»^۱

شایسته است در این ماه عزیز و مبارک از خداوند بخواهیم که فقر معرفتی ما را نسبت به مولایمان برطرف نماید و ما را در شناخت ولی نعمت و امام زمانمان و آشنایی با وظایفمان نسبت به آن حضرت کمک نماید، تا از زندگی و مرگ جاهلی نجات یابیم چرا که در روایات آمده است:

«من مات و لم يعرف امام زمانه مات میتة جاهلیة»^۲

«هر کس بمیرد، در حالیکه امام زمان خود را نشناخته باشد به مرگ جاهلی از دنیا رفته است.»

و از همه ما خواسته شده در این عصر و زمان این دعا را زیاد بخوانیم:

۱. بحار الانوار ج ۵۲ ص ۳۳۷. «یطلب الرجل من یصله بماله و یاخذ زکاته فلا یجد احداً یاخذ ذلك» «استغناء» بما عند الناس من فضل الله»
 ۲. کافی، ج ۱ ص ۳۷۱ و ۳۷۷. ینابیع المودة ج ۳ ص ۲۰۶.

«اللهم عرفني حجَّتكَ فانك ان لم تعرفني حجَّتكَ
ظلت عن ديني»^۱

«پروردگارا! حجّتات را به من بشناسان؛ زیرا
اگر او را نشناختم در دینم به ضلالت و
گمراهی می‌افتم.»

لازم به ذکر است یکی از راه‌های به‌دست آوردن
ثروت و بی‌نیازی، قناعت است.
امام علی علیه السلام می‌فرماید:

«القناعة تُغني»^۲

«قناعت، توانگری و بی‌نیازی می‌آورد.»

و در روایت دیگری می‌فرماید:

«من بی‌نیازی را دنبال کردم و آن را جز در
قناعت، نیافتم. قانع باشید تا توانگر شوید.»^۳

و در روایت دیگری می‌فرماید:

«قناعت، توانگری و میانه‌روی، کفاف
می‌آورد.»^۴

در روایت دیگری می‌فرماید:

«لاكثرأ غني من القناعة»^۵

۱. غیبت نعمانی، ص ۱۶۶ حدیث ۶؛ کمال الدین ج ۲ ص ۱۷ و ۱۸.

۲. غررالحکم، ص ۲۲.

۳. بحارالانوار، ج ۶۹، ص ۳۹۹: «طلبتُ الغني فما وجدتُ الا بالقناعة
عليكم بالقناعة تستغفروا»

۴. همان - «القناعة غنية و الاقتصاد بلغة».

۵. فتح البلاغة، حکمت ۲۷۱.

«هیچ گنجی، سرشارتر از قناعت نیست.»

آیا ما قناعت داریم؟ برای پاسخ، به این حدیث توجه فرمایید:

امام صادق علیه السلام می فرماید:

«هرکس به آنچه خدا روزیش کرده باشد،

قانع باشد، او از توانگرترین مردمان است.»^۱

در رابطه با قناعت روایات زیادی داریم^۲ شما فقط به این روایت زیبا توجه فرمائید تا توانگر شوید.

خداوند متعال به حضرت داود علیه السلام وحی کرد:

«من توانگری تو را در قناعت نهاده‌ام، اما مردم آن را در فراوانی مال می‌جویند، لذا آن را نمی‌یابند.»^۳

۱ . کافی، ج ۲، ص ۱۳۹: «من قنع بما رزقه الله فهو من اغنى الناس».
۲ . ر.ک میزان الحکمة، ج ۱۰، ص ۵۰۵۲.
۳ . بحار الانوار، ج ۷۸، ص ۴۵۳: «اوحى الله تعالى الى داود عليه السلام: وضعت الغنى في القناعة و هم يطلبونه كثرة المال فلا يجدونه».

«انك علي كل شيء قدير»

«خداوندا تو بر هر چیز قادر و توانایی»

در آخرین فراز از این دعای شریف میهمانان خدا اعتراف به قدرت لایزال الهی می‌نمایند و می‌گویند: شما بر هر امری قادر و توانایی، و در نتیجه طول عمر آن عزیز سفرکرده و حفظ حضرتش از بلاها و مصیبت‌ها و ظهور سرتاپا سرور آخرین حجت الهی، یوسف زهرا علیها السلام نیز به دست شماست.

مولود مبارک نیمه این ماه امام حسن مجتبی علیه السلام نیز می‌فرماید:

«... ثم يظهره بقدرته في صورة شابّ دون اربعين سنة، ليعلم انّ الله علي كلّ شيء قدير»^۱
«پس خداوند با قدرت خود او را در صورت جوانی که کمتر از چهل سال دارد ظاهر می‌سازد تا بدانند که خداوند بر هر کاری تواناست».

آری کنار رفتن پرده غیبت و ظاهر شدن آخرین ذخیره الهی و آخرین خورشید عالمتاب آسمان ولایت و امامت به اذن و اراده اوست^۲ و دعاهاى ما

۱. کمال الدین ج ۱ ص ۵۸۲.

۲. امام مهدی می‌فرماید: «فلا ظهور الا بعد اذن الله» بحار الانوار، ج ۵۲ ص ۱۲۵.

نیز بی‌تأثیر نبوده و نیست همانطور که خود آن وجود نازنین ما را امر به دعا برای تعجیل فرجش نموده است:

«اکثروا الدّعاء بتعجیل الفرج»^۱

«برای تعجیل فرج بسیار دعا کنید.»

خود حضرت نیز برای فرج دعا می‌کند. محمد بن عثمان عمری دومین سفیر آن حضرت نقل می‌کند که:

«آن حضرت را برای آخرین بار در مکه کنار خانه خدا دیدم که دست به دعا برداشته و عرضه می‌دارد «اللهم انجز لی ما وعدتني»^۲ بار خدایا آنچه به من وعده کرده‌ای انجام ده.»

لذا بر دلدادگان آن مه‌رتابان و آن پیدای پنهان لازم است در این ماه بزرگ، ماه استجابت دعاها همواره بر این دعای شریف «اللهم کن لولیک الحجّة ابن الحسن...» اصرار بورزند و ظهور حضرتش را جانانه از خداوند قادرمتعال بخواهند چون اگر او بیاید همه گرفتاری‌ها و مشکلات حل خواهد شد و همگان طعم شیرین زندگی را می‌چشند:

معطری تو معطر خدا کند که بیایی

۱. بحار ج ۵۲ ص ۱۷۷.

۲. بحار، ج ۵۱ ص ۳۵۱ و ج ۵۲ ص ۳۰.

ز هر کسی تو فراتر خدا کند که بیایی
برای دل تو قراری که یادگار بهاری
شمیم زمزم و کوثر خدا کند که بیایی
تبلوری ز حیاتی سرود سبز نجاتی
و جانشین پیمبر خدا کند که بیایی

سوالات مسابقه

۱. ثواب خواندن دعای «اللهم ادخل...» در ماه رمضان چیست؟

الف. آمرزش گناهان

ب. بالا رفتن درجات

ج. هر دو مورد

۲. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله اوج شادی عصر ظهور را چگونه توصیف فرمودند:

الف. شادمان شدن پرندگان

ب. خوشحالی ماهیان

ج. هر دو مورد

۳. در بیش از چند روایت به عدالت فراگیر حکومت امام زمان علیه السلام اشاره شده است؟

الف. یکصد و بیست حدیث

ب. سیصد و بیست حدیث

ج. سیصد و پنجاه حدیث

۴. روایت «المهدی سَمح بالمال» چه معنایی دارد؟

الف. امام مهدی علیه السلام زیاد می بخشد.

ب. امام مهدی علیه السلام با ثروت اندوزی مبارزه می کند.

ج. هر دو مورد

۵. امام مهدی علیه السلام می فرماید:

- الف. من خاتم اوصیاء هستم.
- ب. به وسیله من بلاها دفع می‌شود.
- ج. هر دو مورد.
۶. تعبیر به «قلوب العباد» چه نکته‌ای دارد؟
- الف. بی‌نیازی شامل همه طبقه‌ها می‌شود.
- ب. قلب بعضی از بندگان رشد می‌یابد.
- ج. قلب بندگان رشد می‌یابد.
۷. وقتی قائم علیه السلام قیام فرماید از سینه‌ها بیرون می‌رود.
- الف. زشتی‌ها
- ب. کینه‌ها
- ج. دوستی دنیا
۸. امام زمان علیه السلام چه حقوقی بر ما دارند؟
- الف. حق وجود و بقاء در دنیا
- ب. حق نعمت
- ج. هر دو مورد
۹. این دعا از کیست؟ «خداوندا به بیماران مؤمن شفا و سلامتی عنایت فرما»
- الف. پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم
- ب. امام صادق علیه السلام
- ج. امام مهدی علیه السلام
۱۰. حدیث «رحیم بالمساکین» چه معنایی دارد؟
- الف. امام مهدی علیه السلام با بینوایان مهربان است.

ب. با مساکین رحمت بورزید.

ج. مسکین را رحم کنید.

۱۱. کدام دعا را باید در عصر غیبت زیاد بخوانیم؟

الف. اللهم ادخل علی...

ب. اللهم عرفنی....

ج. هر دو مورد

۱۲. ظهور امام مهدی علیه السلام به اراده کیست؟

الف. خداوند متعال

ب. ائمه معصومین

ج. امام مهدی علیه السلام